

NEMZETI KÖZSZOLGÁLATI EGYETEM

A magyar Vörös Hadsereg felvidéki hadjáratának első 10 napjának tanulságai

**Némedi Tamás htj.
2012.04.12.**

Bevezetés

Írásomban tanulmányozni fogom a magyar Vörös Hadsereg harcászátát illetve hadászátát, hogy ezen elemzésből következtetéseket vonhassak le. Ennek az a célja, hogy feldolgozzam az északi hadjárat tapasztalatait, és próbáljak rávilágítani azokra a részekre, amik a mai Magyar Honvédség számára is hasznosak.

Az írásomat öt részre osztottam. Az első részben röviden fogom leírni, az előzményeket, ezáltal elmagyarázni, hogy hogyan is került olyan helyzetbe a Stromfeld Aurél vezette hadsereg, hogy meg tudja indítani az északi hadjáratot. Ez a rész csak a legszükségesebb eseményeket vázolja majd fel, a Tanácsköztársaság megalakulását, az áprilisi harcokat, a hadsereg átszervezését, illetve Miskolc visszafoglalását.

A következő részben a katonaföldrajzi tényezőket szeretném leírni. Ez azért fontos, mert a domborzati viszonyok nagyban befolyásolták a hadjáratot. Az erdős hegyes terepen a csapatoknak sokkal jobban figyelembe kell venni a domborzati viszonyokat, mint sík területen, a hegyek a csapatokat irányokba terelik. Feltétlen szükségesnek tartom ezért a terep bemutatását.

A harmadik rész maga a műveletek végrehajtása, itt napról napra szeretném leírni az eseményeket. Nem az a fő célom, hogy minden egyes alegység tevékenységét részletesen leírjam, hanem hogy a fő mozzanatokot felvázoljam, hiszen ezt már előttem számos szakember megtette. Innen példákat akarok felhozni a következő rész számára.

Ez a magyar Vörös Hadsereg hadászátának illetve harcászátának áttekintése. Írásomban ez az egyik hangsúlyos rész. Itt részletesen fogom leírni a hadsereg felépítését, struktúráját. Elemezni akarom a harcászátot, ezen belül a védelem felépítését, a támadás végrehajtását különböző viszonyok között. Leírom, hogyan hajtották végre a meneteket, mivel oldották meg a csapatok szállítását. A hadászaton belül szintén a támadás és a védelem kérdésével fogok foglalkozni. A hadászaton belül akarom kifejteni, hogy miért ezen a fronton indult meg a támadás.

A másik fontos rész a következtetések levonása. Itt az előző részben leírtakból vonom le a tanulságokat a mai Magyar Honvédségre levetítve. Vagyis, hogy az 1919-ben megszerzett tapasztalatok milyen formában hasznosíthatóak ma.

Azért tartom fontosnak ezt a témát, mert az akkori hadászathoz és harcászathoz számos ma is használható tapasztalatot szerzett a magyar hadsereg. Ezeket kár lenne veszni hagyni, hiszen az északi hadjáratot külföldi katonai akadémiákon is tanítják, példaként állítják. Természetes szerintem, hogy mi is feldolgozzuk és felhasználjuk ezen hadjárat tapasztalatait.

Véleményem szerint azért is érdekes a téma, mert ez elmúlt rendszerek egyikében sem volt lehetőség a magyar Vörös Hadsereg objektív vizsgálatára, a hatalmon levő rendszerek mindig tudatosan befolyásolták a róla kialakított képet. A Horthy-rendszerben elítélték a magyar Vörös Hadsereget kommunista volta miatt, nem vették figyelembe azt, hogy az országra tört külső hatalmak ellen harcolt. Az ezt követő kommunista rezsime pedig csak az internacionalista jellegét hangsúlyozta ki ennek a hadseregnek. E miatt is gondolom azt, hogy érdemes ezzel a témával elfoglaltanul, katonai szemszögből foglalkozni.

Előzmények

A Tanácsköztársaság megalakulása

A Tanácsköztársaság létrejöttét a Vix-jegyzék nagyban segítette. Károlyi az ebben követeltek nem volt hajlandó teljesíteni, azonban nem lévén ellenállásra képes hadsereg lemondott. A jegyzék alapján a magyar csapatoknak a Tiszántúlon mintegy 80-100 km-t kellett volna visszavonulniuk, a franciák által megszállt semleges zónába került volna Vásárosnamény, Debrecen, Békéscsaba, Orosháza és Szeged. A hatalmat a kommunisták ragadták magukhoz. A Forradalmi Kormányzótanács egyik első feladata egy ütőképességszerű hadsereg létrehozása volt. Ez elengedhetetlen volt ahhoz, hogy az új rendszer fennmaradjon, hiszen három irányból is támadás fenyegette az országot. A tervezett létszám mintegy 200000 fő volt. Létrehozták a Hadügyminisztériumot, új nevén a Hadügyi Népbiztosságot. Ez meg is kezdte a Vörös Hadsereg megszervezését, azonban a belső ellentétek hátráltatták azt. A toborzás a polgári kormányzaténál jóval gyorsabban haladt, április 15-ig 53000-en jelentkeztek. A katonák felszereltsége, és kiképzettsége komoly hiányosságokat mutatott. A Vörös Hadsereg még csak felkészülőben volt, mikor április 16-án megtámadták a románok, majd április 27-én a csehek.

Az áprilisi harcok és a hadsereg átszervezése

A román fronton a Székely Hadosztály, a 6. hadosztály, és a 39. dandár volt védelemben, 34 zászlóalj és 16 üteg állt rendelkezésre. A románok 6 gyaloghadosztályt és két lovashadosztályt, valamint egy különítményt vetettek be. Ez 64 zászlóaljat, 28 lovasszázadot és 46 üteget tett ki. Tehát több mint kétszeres túlerőben voltak a románok. Északon az 1., 4. és 5. hadosztályok álltak 28 zászlóaljjal és 14 üteggel, ellenük a csehek 4 hadosztállyal és négy önálló dandárral támadott 85 zászlóaljat és 24 üteget vetett be. Vagyis a túlerő háromszoros volt. A déli fronton az 1. és 2. hadosztályok voltak 11 zászlóaljjal és 4 üteggel, a szerb-francia erők 3 gyaloghadosztályt, egy lovashadosztályt és egy lovas dandárt tettek ki.

A káosz teljes volt, április 21-én felállították a Keleti Hadsereg Parancsnokságot Böhm Vilmos vezetésével, vezérkari főnöke Stromfeld Aurél (Böhm politikai megbízott volt, a katonai szakértő Stromfeld volt), aminek feladata lett volna, hogy összefogja a keleti fronton harcoló erőket, azonban ez a szerv sem segített a helyzeten. Megpróbálták az aktív védekezéssel megtörni a románokat, ez azt jelentette, hogy a hadosztályok zömét egyben tartották, az első vonalban csak figyelő őrsök voltak, és a zömmel intéztek ellentámadást a betört ellenség ellen. Azonban ez a terv sem vált be. Április 23-án elesett Debrecen, ami hatalmas rést vágott a vonalak közé. Az ellenállás Nyíregyházánál sokáig sikeres volt, azonban az április 25-i nagykállói ütközet után megindult a visszavonulás. Április 27-ig tartották Nyíregyházát, majd visszavonultak a rakamazi hídfőbe. A Tiszántúlt feladta a Vörös Hadsereg. A cseh támadás megindulása után Böhm az északi front parancsnokságát is átvette. A Forradalmi Kormányzó Tanács május 2-án elrendelte az általános mozgósítást a válságos katonai helyzet miatt. Ez lehetővé tette, hogy gyorsan, nagy

menyiségű embert küldjenek a frontokra. Megkezdődött a hadsereg átszervezése is. Rendezték a Hadügyi Népbizottság és a Hadsereg Főparancsnokság viszonyát. Utóbbi minden hadműveleti egység feletti ellenőrzést megszerezte. Május 5-én jelent meg a hadsereg új hadrendje. Cegléden hozták létre az I. hadtestet, feladata az volt, hogy a Duna-Tisza között ellenőrizze és a Tisza vonalát Alpártól Kisköréig. A II. hadtestet Székesfehérváron helyezték el, ennek kellett figyelnie északon a Duna vonalát, délen pedig a demarkációs vonalat. Hadsereg közvetlen lett a cseh fronton levő 3. és 5. hadosztály. Nekik kellett felügyelni a Sajó torkolat és a Tisza közti területet. A legerősebb magasabb egység a III. hadtest volt. Ide kellett kerülnie minden tartaléknak, illetve megalakuló csapatnak, tehát a 1., a 4. és a 6. hadosztályok, valamint a Székely hadosztály. Ez a rendszer május 15-re alakult ki. Ekkor 115 gyalogzászlóalj, 84 géppuskás század, 8 lovasszázad, 14 ágyús üteg, 2 hegyi ágyús üteg, 20 tarackos üteg, 3 nehézüteg, 16 műszaki század és 8 repülőszázad állt a Vörös Hadsereg vezetésének rendelkezésére. Nemsokára világossá vált, hogy a románok nem akarják átlépni a Tiszát, és délen sem indul nagyobb támadás. A fő gondot a cseh támadás jelentette.

1. ábra: A Vörös hadsereg és az ellenség helyzete az áprilisi harcok előtt

A cseh támadás megállítása, Miskolc visszafoglalása

Május 2-án elesett Miskolc, és a csehek megpróbálták elfoglalni a kőszene miatt létfontosságú Salgótarjánt. Május 7-én a 6. hadosztály vette át a város védelmének irányítását.

Május 10-én sikerült megállítani a csehek támadását, és másnap már a Vörös Hadsereg indított támadást Losonc és Fülek felé. A támadást azonban megakasztotta az a hír, hogy a szerb-francia csapatok, illetve a románok támadást akarnak indítani. Ezért minden nélkülözhető erőt a Duna-Tisza közére csoportosítottak át, hogy meg tudják állítani a készülő támadást. A III. hadtestet Stromfeld Kecskemétre irányította. Az átcsoportosítás 18-án kezdődött meg. Így a sikeres csehek elleni támadást leállították, de tervek készültek egy északi irányú támadásra. Május 18-án hajnalban a csehek ismét támadást indítottak, mikor az ott levő 6. hadosztályt épp elindították dél felé. Salgótarját a 80. dandár védte, a cseheknek sikerült a várost észak, kelet és dél felől körbe venniük. Ekkor indította Stromfeld az ellentámadást. 19-én este az 5. hadosztály, 20-án az 1. hadosztály támadta meg a cseheket. Az előbbi Pétervásárát, majd Kisternyét szabadította fel, felmentve dél felől Salgótarját. Az utóbbi Miskolc felé támadott, majd 21-én el is foglalták a várost, hullámozó harcban sikerült is azt megvédeni. Május 25-én a Vörös Hadsereg az alábbi vonalon állt: Tisza-Sajó vonala Sajószentpéterig, Ózd-Feled-Fülek, az Ipoly vonala a Dunáig. Stromfeld elhatározta, hogy a támadást folytatni kívánja, május 26-án rögzítette a hadművelet részleteit. Május 30-án reggel indult meg az északi hadjárat.

Stromfeld Aurél (1878-1927)

1892-től 1896-ig járt a Magyar Királyi Honvéd Ludovika Akadémiára, ahol az osztályrangsorban negyedik lett. Felavatása után Sopronba került a 18. honvéd gyalogezredhez. 1899-ig csapatoknál szolgált, majd visszatért a Ludovikára egy előkészítő kurzusra a bécsi Hadiakadémia előtt. Ezen a képzésen évfolyamelső lett. A Hadiakadémiát a kilencedik legjobbként végezte el. 1907-ben ismét visszatért a Ludovikára, mint oktató. 1912-ben letette a törzstiszti vizsgát, így kinevezték őrnagynak. 1913-ban egyetlen magyarként kinevezték a bécsi Hadiakadémia professzorává.

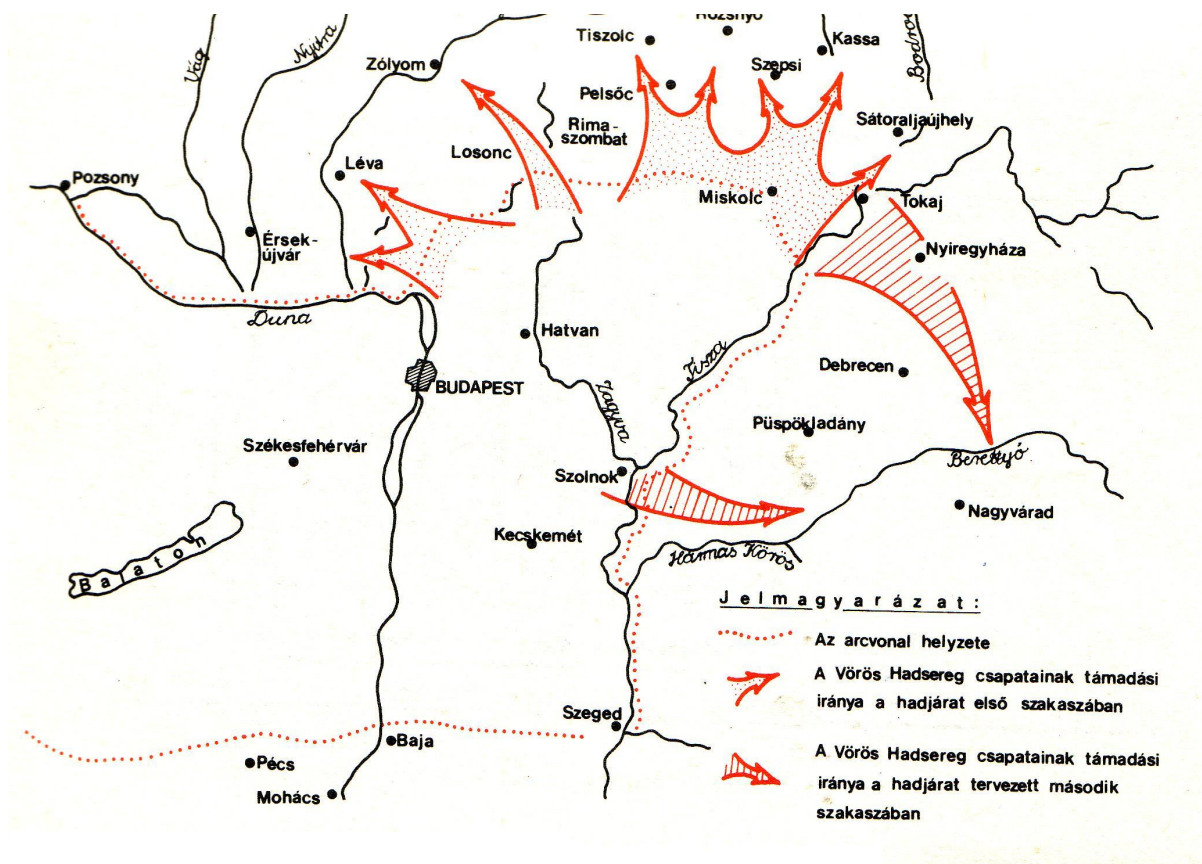
2. ábra: Stromfeld Aurél

Ez első világháborúban a szerb frontra vezényelték, mint a zágrábi XIII. hadtest logisztikai felelősét. Ezen feladatát kitűnően ellátta, a rossz szerbiai közlekedési viszonyok ellenére is. Sikeresen szervezte meg Belgrád kiürítését is, majd visszavonását a Szávához. Ezután hadtestét átvezényelték az orosz frontra. Itt kinevezték a hadtest vezérkari főnökének, egyúttal előléptették alezredessé. Itt kiemelkedő, ám sajnos értelmetlen harcot vívott hadteste az uscieckói hídfő csatában a Dnyeszter partján. A keleti front megszűnése után a hadteste 1918 januárjában az olasz frontra került át. A hadtest egészen az összeomlásig tartotta a frontvonalat. Az fegyverszünet után egy ezred élén indult vissza Magyarországra.

A Népköztársaság alatt Böhm Vilmos nevezte ki vezérkari főnökének. Bár nem ő volt a magyar Vörös Hadsereg parancsnoka, egyértelmű, hogy a hadsereg átszervezése, az északi hadjárat az ő tervei alapján készült.

A Tanácsköztársaság bukása után letartóztatták és 2 év 9 hónapra elítélték. Rendfokozatától, nyugdíjától megfosztották, 1921-ben szabadult.

Elmondható, hogy Stromfeld Aurél mind elméleti mind gyakorlati dolgokban megállta a helyét. Kiemelkedő teljesítményt nyújtott már az első világháborúban is, ezt a teljesítményt csak fokozta a magyar Vörös hadsereg vezérkari főnökeként. A bukás semmiképp sem miatta következett be, hanem a politikai döntések miatt.

3. ábra: A magyar Vörös Hadsereg tervezett hadműveletei

Katonaföldrajzi bemutatás

Domborzat

A magyar Vörös Hadsereg előtt álló terep meglehetősen nehezen járható. A hadsereg a hadjárat megindulásakor a Tisza-Sajó vonalán Sajószentpéterig, Ózd-Feled-Fülek szakaszon, illetve az Ipoly vonalán a Dunáig állt. A műveletek során számos vízi és domborzati akadály állt a csapatok útjába.

Legkeletebbre volt az Ondava völgye, ettől nyugatra volt a Szalanci hegyvidék, legmagasabb pontja a Simonka, 1092 m magas. Ennek Déli nyúlványa a Zempléni hegység. Ez egy olyan akadály volt, amit mindenképp meg kellett kerülni, itt harcolni rendkívül nehéz lett volna. Ettől nyugatra található a Hernád és a Tarca völgye, a Kassai medence. Ez a Sajó torkolattól Kassán át Eperjesig tart, úgymond irány a csapatoknak a műveletekhez. A Sajó és a Hernád közt található a Cserehát, jelentősen nem akadályozza a mozgást, bár megnehezíti azt.

Ettől nyugatra található a Bódva völgye, és az Aggteleki karszt, aminek legmagasabb pontja 604 m. Ettől nyugatra helyezkedik el a Gömör-Szepesi-érchegység déli nyúlványa, amit egyrészt a Sajóba ömlő folyók, a Murány és a Rima, valamint az Ipolyba torkolló folyók, a Korpona, a Selmec, és még számos patak szaggatnak meg. A Gömör-Szepesi-érchegységtől délkeletre helyezkedik el a Jávoros (1044 m), és a Selmeci hegység (1009 m). Ettől nyugatra folyik a Garam, és a Zsitva, köztük dombság található. Északon a Gömör-Szepesi-érchegység helyezkedik el, legmagasabb pontja 1477 m. Hegyeket erdők borítják, tölgyerdők 550 m-ig, bükkerdő 1100 m-ig, fenyőerdők 1600 m-ig.

Ezeket elemezve egyértelmű, hogy a területen a mozgás nehéz, a folyó völgyekben érdemes előre törni, a magasabb hegységek, mint például a Szalanci hegyvidék irányokat szab, amerre lehet folytatni a műveleteket. Ez azt is jelenti, hogy az egyes egységek viszonylag elszigetelődnek egymástól, közvetlen támogatást nem tudnak egymásnak nyújtani. A gyalog menet meglehetősen lassú, felértékelődik a vasúthálózat szerepe. A domborzatot figyelembe véve, a lehetséges mozgási irányok a folyók völgyében vannak. Azonban ha a szárnyakra akarnak csapást mérni, szükséges felmenni a hegyláncokra is, ami nehéz feladatot jelent.

Vízrajz

A területen levő folyók jó része a támadási iránnyal párhuzamos, ezek völgyében törnek előre a csapatok. A legkeletebbre levő folyó a Bodrog. Az Ondava és a Latorca folyók torkolatából ered. Folyása lassú, 1,1 km/h körüli. Szélessége elérheti az 50m-t, mélysége a 2 m-t. E miatt jelentős vízi akadályt jelent.

A terület legjelentősebb folyója a Tisza. Leküzdéséhez vagy híd, vagy vízi jármű szükséges. Az árvíz miatt még nehezebb rajta az átkelés. Ha a tokaji hidat nem sikerül elfoglalni a tiszántúli átkelés komoly késedelmet is szenvedhet.

Ettől nyugatra helyezkedik el a Hernád, mintegy 286 km hosszú. Vízhozama változó, 6-450 m³/s, szélessége elérheti a 15-20 m-t is. A csapatok mozgását hátráltatja. A legnagyobb part menti város Kassa.

Az Aggteleki karszt és a Cserehát között folyik a Bódva folyó. Sebessége 2-4 km/h, mélysége 0,5-1 m, szélessége 8-14 m. Jelentősebb akadályt nem jelent a műveletek során. Sebes folyása miatt azonban figyelni kell átkeléskor!

A térség fontos folyója a Sajó. Szélessége fokozatosan nő, 20-80 m a maximuma. Mélysége 0,8-1,2 m közötti, vízhozama 60 m³/s. Sodrása a felső szakaszán erős a nagy esése miatt. Partja kavicsos, később iszapos. A Dobsinától nem messze ered, itt sebesen megy le a hegyoldalon. Partja mellett van Rozsnyó, Ezután tör át egy karsztot, majd Pelsőc helység mellett fut el. Itt balra kanyarodik, és eléri az Aggteleki karsztot. Innen dél-keleti irányba halad tovább. Velkenyénél ömlik bele a Rima, itt jelentősen nő vízhozama. Ózd után esése csökken, szélessége nő. Ezután meglehetősen kanyargóssá válik.

1340 m magasan a Vepor lábánál ered a Rima. Először délkeletre, majd Nyustyától dél fele folyik. Rimaszombat után ismét dél-keleti irányba fut. Felednél széles völgy veszi körül, ahol keleti irányba tart. 800 m-re Sajópüspökittől torkollik a Sajóba. Nem jelent nagyobb akadályt.

Fontos folyó az Ipoly. Az Ipoly hegy lábánál ered 1058 m-es magasságban. Eleinte dél felé folyik, Kálnónál fordul dél-kelet felé, és áthalad a Nógrádi medencén. Az Ipolyság után

ismét dél felé fordul. 47 híd található rajta. Folyása lassú, 3-4 km/h, szélessége 7-15 m, de van ahol 4-5 m-re szűkül. Átlagos vízmélysége 0,5-1,5 m. Ezek alapján semmiképp sem jelent komolyabb akadályt, de számolni kell vele.

A Duna bal parti mellékfolyója a Garam, a Királyhegy délkeleti tövében ered 960 m magasságban. A felső szakaszán esése nagy, majd fokozatosan csökken. kezdetben nyugatnak, majd délnek folyik. Számos mellékfolyója van (Bisztra, Szalatna). A folyó hajózásra nem alkalmas, csupán tutajozásra Zólyomtól délre.

A facskói hágó alatt ered a Nyitra folyó. Dél illetve néhol délkelet és délnyugat felé folyik. Folyása végig lassú, csak az alsó szakaszán lehet tutajjal közlekedni rajta. Fontos mellékfolyója a Zsitva.

Ezek alapján elmondható, hogy a folyók a Tisza kivételével nem befolyásolják jelentősen a hadműveleteket. Azonban az árvíz miatt a csapatoknak fokozott figyelmet kell fordítaniuk a folyókon való átkelésekre.

Települések

Tokaj a Tisza jobb partján található a Nagyhegy tövében. Fontos település, mivel a hadsereg itt akar majd átkelni a hídon a Tiszántúlra. Ezért a híd elfoglalása kulcsfontosságú.

Sátorlajaujhely a Ronyva partjánál található, a Hegyalja hegy tövében. Megyei központ, 13000 magyar lakossal. Vasúti összeköttetésben áll Miskolccal. Jelentőségét az adja, hogy birtokba vételével megnyílik az út Kárpátalja felé.

A térség legfontosabb városa, egyben a hadjárat egyik fontos célpontja Kassa városa. Ez a település a legiparosodottabb az egész Felvidéken. Számos iskolája van, közigazgatási és kulturális központ. Jelentős a dohányipara, a gépgyártás, élelmiszeripar. a lakosság 29000 főjéből mintegy 50% magyar. Fontos vasúti csomópont, három vonal találkozik a városban. A Hernád folyó mellett fekszik a város. Ebből a medencéből lehet eljutni Eperjesre és Bártfára.

Eperjes a Tarca mellett található erdős hegység aljában. Járási székhely, 10000 lakossal rendelkezik, melynek főbb mint fele szlovák nemzetiségű, a magyarok száma 2000 körül van. Vasút köti össze Kassával, ami innen két fele ágazik, Bártfa felé, és Kisszeben felé.

Bártfa a lengyel határ mellett található. Ebben rejlik fontossága is. Ha Bártfát felszabadítja a magyar Vörös Hadsereg, akkor a cseh és román erők teljesen el lesznek egymástól vágva. Lakosainak száma 5000 fő (1891) körüli, többségük szlovák nemzetiségű.

Rozsnyó a Gömör-Szepesi-érchegység déli lábánál fekszik, mintegy 40-kmre Kassától nyugatra. A város birtokba vétele fontos, mert ezen keresztül lehet eljutni a Szepességbe. Város, járási központ, 5000 lakosa van, melyből 4000 magyar (1891). Vasúttal is rendelkezik, mely délről, Putnoktól indul.

Rimaszombat a Rima folyó partján terül el. Közigazgatási központ. Fontos a konzervgyártása. Lakosainak száma 5500 fő, csaknem színmagyar település. Vasúttal is rendelkezik, ezen a vonalon lehet elérni Tiszolcot, majd Besztercebányát is.

Losonc 7500 fős színmagyar település (1890). Helyzete Salgótarján birtoklása miatt fontos. Csak akkor lehet kijelenteni, hogy Salgótarján stabilan a Vörös Hadsereg kezén van, ha Losonc is a birtokában van. A két várost vasút köti össze. Losonc fontos vasúti csomópont: az

említett vonal mellett Balassagyarmatról is befut egy vonal, és Rimaszombattal is összeköttetésben van. Ezért megszerzése mindenképp szükséges a hadjárat sikeréhez.

Gyetva 6300 fős szlovák lakosú város. Fontossága abban áll, hogy a városon át érhető el Besztercebánya. Felszabadítása ezért szintén fontos cél.

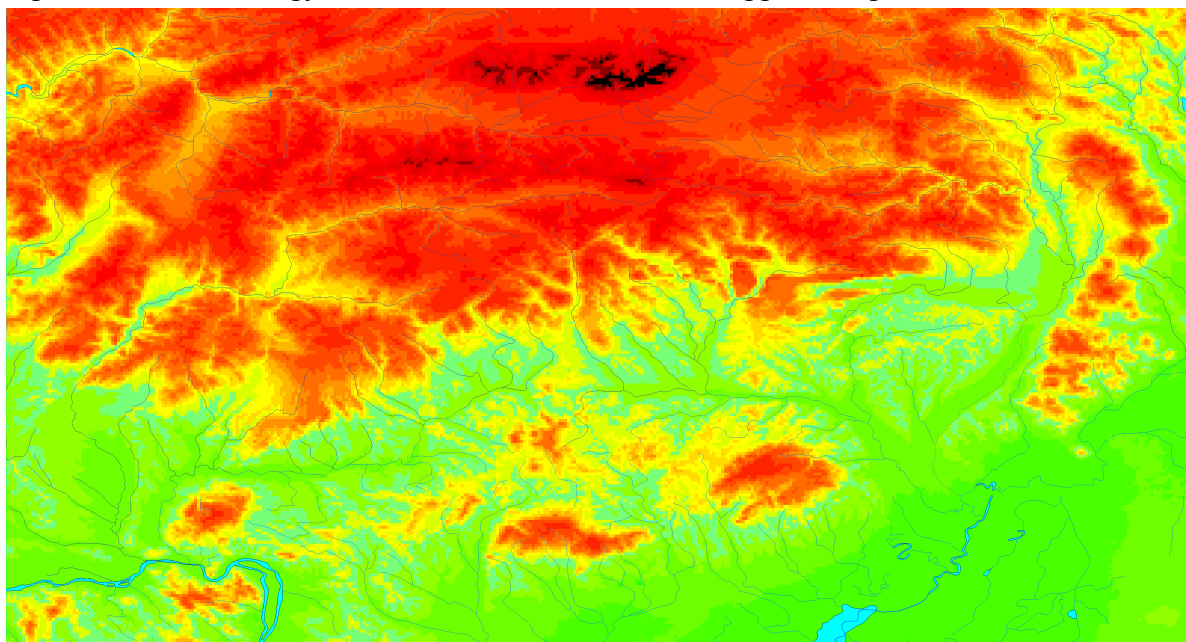
Zólyom a Garam partján található, 5100 lakossal, melyből 4000 szlovák nemzetiségű. Fontos vasúti csomópont, három vonal találkozik a városban. Ebből az egyik Besztercebányára vezet, ezért a páncélvonalok miatt mindenképp el kell foglalni a várost, hogy Besztercebányát is birtokba tudjuk venni.

Korpona 3600 lakossal rendelkezik, majdnem teljesen szlovák nyelvű város (1891). A város rendelkezik vasúttal, mely összeköti Selmecebányával. Korponát Selmecebányától a Magyar-érchegység választja el. A város birtoklása előfeltétele Selmecebánya felszabadításának.

Selmecebánya egyike a híres bányavárosoknak, közigazgatási központ, 15000 lakossal rendelkezik, melyből 11000 szlovák anyanyelvű (1891). A város fontos ipari központ. A Garam felső folyásának meghatározó városa.

Léva 7400 lakossal rendelkezik, színmagyar város. A Garam középső folyásánál található. Ahhoz hogy a Garam völgyének keleti részét stabilan ellenőrizni lehessen feltétlenül szükséges a város elfoglalása.

Érsekújvár a Nyitra folyó jobb partján található. Lakosainak száma 12000 fő, amelynek döntő többsége magyar (1891) .A város rendelkezik vasúttal. A Nyitra folyó alsó szakaszának legfontosabb városa. Egy Csallóközi támadáshoz mindenképp szükséges a város birtoklása.

4. ábra: A terület domborzata, vízrajza

Vasúti hálózat

A vasútnak ebben a hadjáratban két szempontból is fontos szerepe volt. Egyrészt a páncélvonatok a vasutat használták mozgásukhoz, másrészt a csapatok szállítása is jobbra vonaton történt. E miatt a vasútra a szokásosnál is nagyobb szerep hárult. E miatt tartom fontosnak megemlíteni a legfontosabb vasútvonalakat a térségben.

A vasúti hálózat két hátszági csomópontja Hatvan és Miskolc volt. Ezek biztosították az utánpótlást. A jobb szárny legfontosabb csomópontja Miskolc. Innen három vonal indul ki. Egy Szerencsen át Sátoraljaújhely felé, ott ketté válik Kassa illetve, Csap-Munkács felé. A második vonal Hidasnémetin át Kassa felé indul. Ez Eperjesen át a lengyel határig, Bártfáig megy. A harmadik pedig Sajószentpéter felé indul, ahol ketté válik Kazincbarcika-Bánrévén át Ózd felé, illetve Edelény felé. Fontos vasúti vonal még az említett ózdi, ami Tornalján és Rozsnyón át egészen Iglóig tart. Illetve ez a vonal Pelsőcnél elágazik Jolsva felé. Ez a vonal összeköttetésben áll a Feled Rimaszombat, Tiszolc, Breznóbánya, Besztercebánya vasúti pályával. A Salgótarján, Losonc, Zólyom Besztercebánya vonal az előbbivel kört zár be(ezen elérhető Selmecebánya is). A bal szárnyon fontos csomópont Párkány, ahonnan elérhető Érsekújvár és Nyitra, a másik vonalon pedig Léva. Ez utóbbi a zólyomi vonallal összeköttetésben áll.

A vasúti hálózatról elmondható, hogy jól kiépített és karban tartott. Ez a csapatok szállítását a nehéz terepen nagyban megkönnyíti. Emellett a páncélvonatok széles körű alkalmazására is lehetőséget nyújt.

A hadjárat első tíz napjának lefolyása

A támadás terve

Az északi hadjárat fő célja az volt, hogy a román és a cseh erőket elválassza egymástól. Miután ezt elérte a magyar Vörös Hadsereg, meg kellett kezdeni a tiszántúli hadjáratot, melynek célja a románok által megszállt Tiszántúl felszabadítása. A terv szerint a hadseregnek körülbelül 10 nap kell a csehek leverésére. Mivel a döntő erőfölényt nem sikerült kivívni az északi fronton, Stromfeld a jobb szárnyon súlyt képzett. Ide tervezte a fő csapás irányát.

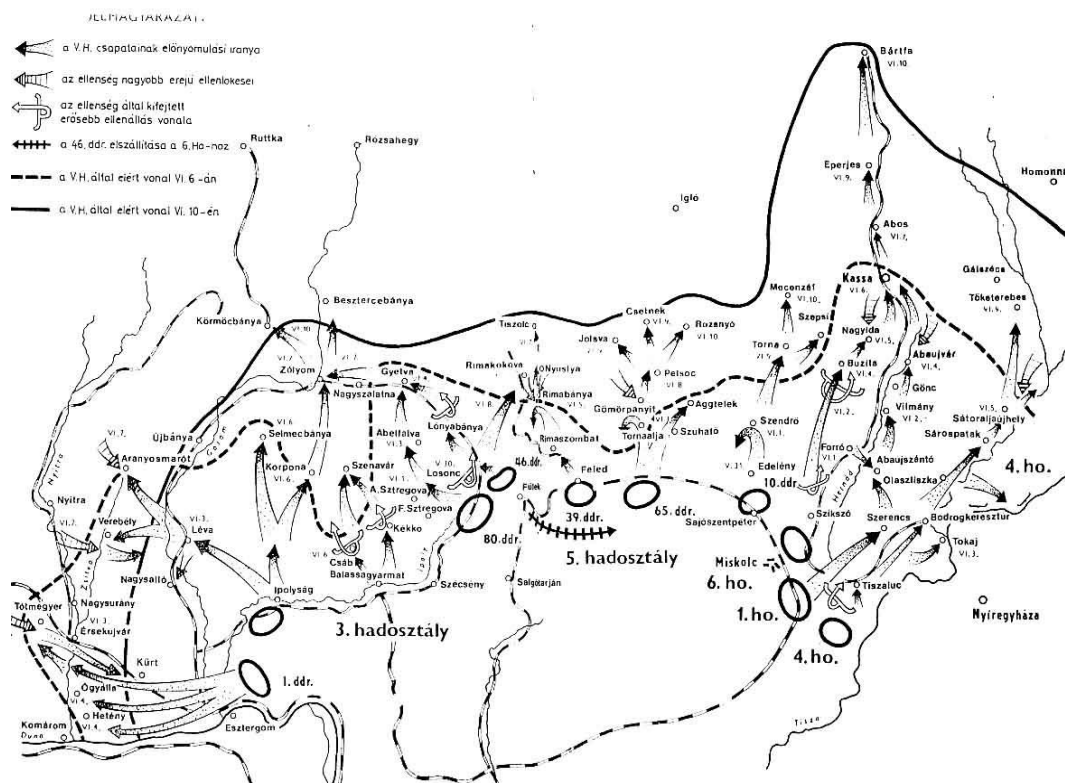
A jobb szárnyon támadott a III. hadtest. Ebbe tartozott az 1., a 4. és a 6. hadosztály, valamint az 5. hadosztálytól a 10. dandár. A hadtest feladata volt Kassa-Eperjes-Bártfa irányában támadni, hogy szétválasszák a román és a cseh erőket, valamint Sátoraljaújhely felé támadni, illetve megkezdni a Tiszán az átkelést Tokajnál.

Az 5. hadosztály 65. dandárja Rozsnyó felé támadott. A 39. dandár pedig Rimaszombatot kapta célként.

A 3. hadosztály fő támadási iránya pedig Zólyom lett. Emellett fontos cél volt még Losonc, illetve Gyetva is.

A legnehezebb feladat egyértelműen az 1. dandáré volt. Ez a dandár helyezkedett el a front jobb szárnyán. Az arcvonal a csapatok mennyiségével nem volt arányos, emellett az

ellenség is túlerőben volt. Támadási iránya Korpona-Selmecbánya, Léva Aranyosmarót, illetve Érsekújvár.

5. ábra: Az északi hadjárat eseményei

Május 30.

Az északi hadjárat május 30-án reggel indult meg a Tisza és az Ipoly torkolata közötti 250 km-es szakaszon. A III. hadtest jelentős ellenállásba ütközött már az első napon. A jobb szárnyon levő 1. hadosztály nem ért el sikereket, nem tudott átkelni a Hernádon. A 6. hadosztálynak a Szikszó-Frank hegy vonalat kellett elérnie. Ez a Hernád völgyi bal szárnyának sikerült, a jobb szárnyon a csapatok Gesztelynél nem jutottak előbbre. A 10. dandár Sajószentpéterről tört előre a Bódva völgyében Edelény felé, azonban nem sikerült elérniük azt.

Az 5. hadosztály 65. dandárjának feladata volt a Putnok-Bánréve felé támadni. Sikerült felszabadítani Bánrévét az 5. munkás ezrednek, estére a csapatok a Putnok-Abafalva-Lénártfalva vonalat érték el. A 39. dandárnak Rimaszombat felé kellett támadnia, azonban Feled-Várgede között erős ellenállásba ütközött.

A 3. hadosztály jobb szárnyán a 46. dandár helyezkedett el. Feladata volt Losonc kelet felőli átkarolása. Sávolytól északra kemény harcokat vívott a csehekkel, de sikerült áttörnie. A 80. dandárfeladata volt Losoncot nyugat felől átkarolni. Ez is sikeres volt, az ellenség, hogy a

bekerítést elkerüljék feladták Losoncot, és az arcvonalat 25-30 km-el hátrébb vonták. Estére a csapatok felszabadították a várost.

Az 1. dandár ezen a napon nem ütközött jelentős ellenállásba, sikeresen támadott előre.

Május 31.

Az 1. hadosztálynak ezen a napon sem sikerült előbbre jutnia. A 4. hadosztályt közben az 1. hadosztály segítségére rendelték. Ugyanakkor a hadosztály kezdett fáradni.

A 6. hadosztály délutánra elérte a Csobád-Léh vonalat, és kérte, hogy a 46. dandárt adják vissza neki. A 10. dandár Miskolctól északra volt, sikerült elérnie Edelényt.

Az 5. hadosztály jobb szárnyán levő 65. dandár Szuhakállónál egy ellenlökést vert vissza sikeresen. A ball szárnyon levő 39. dandárnak sikerült estére felszabadítania Rimaszombatot.

A 3. hadosztály azt a feladatot kapta erre a napra, hogy az elért állásait tartsa meg. A feladatot a hadosztály sikeresen hajtotta végre.

Az 1. dandár jobb szárnya ellen sikertelen ellentámadást indítottak a túlerőben levő cseh csapatok.

Június 1.

A 4. és az 1. hadosztályok támogatására 20 üteget vontak össze, így indult meg ezen a napon a támadásuk. A védő románok rendetlenül vonultak vissza. A 4. hadosztály délelőtt elérte Tiszalúcot, elindult Szerencs felé. Az 1. hadosztály elérte Böcsöt, átkelt a Hernádon és kelet felé fordult.

A 6. hadosztály elérte a Hernádszentandrás-Detek-Lak-Szendrőlád vonalat. A 10. dandárnak estére sikerült felszabadítania Szendrőt.

Az 5. hadosztály jobb szárnya a Rudabánya-Szendrő vonalon tört előre. Az 5. munkás ezrede a Sajó völgyében támadott, felszabadította Tornalját. A 39. dandár Rimaszombaton pihent ezen a napon.

A 3. hadosztály jobb szárnya Losonctól keletre, északkeletre helyezkedett el, és északra küldött ki különítményt. A ball szárnyon az 1. nemzetközi zászlóalj tartotta az Alsó-Sztregova állását, ezen a napon három támadást vert vissza.

Az 1. dandár jobb szárnya Zólyom felé tartott, elérte a Kékkő-Csáb vonalat, egy másik különítmény a Selmec patak völgyében támadott Korpona felé, a Rakonca-Teszér vonalig jutott. Így a 2. cseh dandár hátába kerültek, akik Korponára és Zólyomra erősítést kértek. Egy különítmény (egy zászlóalj és némi tüzérség) Felszabadította Lévát. A ball szárny felszabadította Párkányánát, így sikerült hídfőt foglalnia.

Június 2.

Ezen a napon folytatódott az általános támadás. A hadseregvezetése újabb tartalékot kívánt képezni a bevetett helyébe, ezért elrendelték a 8. hadosztály átirányítását a Dunántúlról.

A 4. hadosztály támadását akadályozta a Tisza áradása, azonban ennek ellenére tovább tört előre a hadosztály. Az 1. hadosztály a nap végére elérte Monok-Legyesbénye-Megyaszó körzetét. A 6. hadosztály jobb szárnya a Hernád mentén egészen Vilmányig jutott. A bal szárnyon a 10. dandár erős ellenállásba ütközött. A csehek itt a tartalék 6. dandárt vetették be, a Hernád völgyét mindenkép tartani akarták.

Az 5. hadosztály a Bódva völgyében tört előre, azonban egy ellenlökés miatt kénytelen volt visszavonulni. A Sajó völgyében levő csapatok Tornaljáig vonultak vissza. A 65. dandár a Sajó völgyében levő csoportosításnak 3 zászlóaljat adott támogatásul, így sikerült ismét előre törniük.

A 3. hadosztály Zólyom felé támadó csoportosítása a Lónyabányaig jutott. Kérték az 1. dandár Korponán át Zólyom felé törő részeit, fokozzák erőfeszítéseiket, hogy gyorsabban haladjon a támadás, hogy sikerüljön átkarolni a várost.

Az 1. dandár jobb szárnya Kékkő-Csáb vonalon beásott ellenségre talált. A Korpona felé támadó csoportosítás a várostól 12 km-re a Hontnémeti-Szebelléb vonalig jutott. A 16. ezred felszabadította Lévát. Éjjel egy páncélvonat megpróbálta elfoglalni Érsekújvárt, de a Nyitra folyó hídját felrobbantották, így nem tudta elérni a várost. Ez ellenség ennek ellenére a páncélvonat hírére kiürítette Érsekújvárt.

A cseh vezetés nem ismerte fel a magyar Vörös Hadsereg fő támadási irányát. Úgy vélték, hogy a támadás célja Pozsony elfoglalása, ezért a losonci csoportot erősítették meg.

Június 3

Erre a napra a 4. hadosztály és az 1. dandár új feladatot kapott. A 4. hadosztálynak Tokajnál át kellett kelnie a Tiszán, Rakamaznál hídfőt kellett foglalnia, és Nyíregyháza felé támadnia. Amennyiben ez sikeres, a támadásban második lépcsőnek az 1. hadosztály is követi. A 8. hadosztály lesz az új tartalék. Ez a terv a tokaji híd felrobbantása miatt azonban nem valósulhatott meg. Az 1. dandár a sikerek miatt új feladatot kapott. Támadását észak-északnyugat felé kellett áthelyeznie. Páncél vonattal kellett felszabadítania Zólyomot, különítményt küldeni Verebélyre, a Zsitva völgyének elzárására. A Léván levő csoport tartalékként várt. A bal szárnynak a Garam mentén támadva Érsekújvárt kellett felszabadítania. A 3. dandár Erdőbényéig jutott el ezen a napon. A 6. hadosztálynak tartania kellett az elfoglalt állásait. A 10. dandár Szendrőtől délre állt harcban. Az 5. hadosztályt ellentámadás érte. 65. dandárjának jobb szárnyát Rudabányáról kiszorították Kelecsénybe. Ugyanakkor a Zubony-Alsószuha területéről 2 zászlóaljjal átkarolás indult Zólyom felé, egy zászlóalj Rudabányán át Szendrő felé támadott. A dandár Sajó völgyi csoportja Gömörpanyitig jutott, két zászlóalj a Turóc patak völgyében Jolsva felé támadott.

A 3. hadosztály jobb szárnyán nem történt semmi sem. Középen a Losonc-Zólyom úton az ellenséget sikerült kivenni állásaiból. A bal szárnyon a Sztregova patak völgyében Ábelfáváig jutottak a csapatok, észak-nyugat felé Zólyomig.

Az 1. dandár jobb szárnyán a 3. cseh dandár támadott. a csapatok Teszérre vonultak vissza. A bal szárnyon sikerült bevonulni Érsekújvárra.

Június 4

A 4. hadosztály az átkelésre készül a Tiszán, az 1. hadosztály pedig követi, ha szükséges. A 3. dandár Sárospatak felé támad, ezen a napon Bodrogolasziig jutott. A 6. hadosztály jobb szárnyán a csapatok sikeresen harcoltak egy páncélvonat ellen, a nap végére sikerült Göncöt felszabadítani. A bal szárnyon a Tornyos-Haraszti domb vonalig sikerült előre jutni. A 10. dandárnak nem sikerült teret nyernie.

Az 5. hadosztály jobb szárnyán az átkarolás után az ellenség visszavonult, a 19. gyalogezred ismét bevonult Rudabányára. Tornalját a 3. cseh dandár elfoglalja. A 39. dandárt délelőtt kiszorítják Rimaszombatból, estére azonban sikerül ismét birtokba vennie a várost. A hadosztály két zászlóalj és egy üteget kap.

A 3. hadosztály jobb szárnya az 5. hadosztály 39. dandárja miatt nem támadhatott. Bal szárnyon a csapatok megközelítették Gyetvát dél-délkelet felől.

Az 1. dandár jobb szárnya a 2. cseh dandár visszavonulása után Korpona felé tört előre. A zöm Léván állomásozott, egy különítményt küldtek ki a Zsitva völgybe Verebély felé. Nyugaton nem történt változás.

Döntés született arról, hogy a 39. dandár és a 3. hadosztály jobb szárnya működjön együtt, hiszen a mai napon e miatt nem sikerült a 3. hadosztálynak előre törnie.

Június 5

A 3. dandárnak sikerült felszabadítania Sátorajújhelyt. A 6. hadosztály jobb szárnyán Göncöltől északkeletre sikerült elfoglalni a magaslatokat. Középen a 101. gyári ezred is sikeresen támadott. A bal szárnyon váltakozó sikerű harcok folytak, a nap végére sikerült felszabadítani Nagyidát. A 10. dandárra hatással volt a 6. hadosztály sikere, sikerült Szendrőre bevonulnia.

Az 5. hadosztály jobb szárnyát ellentámadás érte, a 19. ezred Putnokig vonult vissza. A bal szárnyon a 39. dandár és a 3. hadosztály salgótarjáni munkás zászlóalja estére Rimaratóig jutott.

A 3. hadosztály jobb szárnya a 39. dandárral működött együtt. A 80. dandár Gyetvától délre visszaverte az ellenséget. Az 1. dandár 16. gyalogezrede a Selmec patak völgyében észak felé támadott, és délről mért csapást a Zólymot védő ellenségre Korpona előtt, ezzel segítve a 3. hadosztály bal szárnyát. A dandárnak nyugaton tartania kellett az Érsekújvár-Verebély vonalat.

6. ábra: Lövészek harc közben

Június 6

A 4. hadosztálynak nem sikerült átkelnie a Tiszán, az árvíz miatt az átkelést jobban elő kell készíteni. A 6. hadosztály 46. dandárját éjjel megtámadták Nagyidán, azonban a támadást visszaverték. A 6. cseh hadosztály kiűrtette Kassát, és a várostól északra rendezkedett be védelemre. A hadosztály csapatai este vonultak be Kassára. A 10. dandár a Bódva völgyében Kőbölkkút pusztáig jutott előre.

Az 5. hadosztály jobb szárnyán a 19. gyalogezred Putnokon gyülekezett. Sajószentkirályon két zászlóalj és egy üteg Szuhafő felé tört előre hogy tehermentesítse a 19. ezredet. A támadás a Halombükk-Ördögoldal-Kaszahegy vonalig jutott. A Sajó völgyében a csapatok a Sajókeszi-Kövecses vonalat érték el, Tornalját már nem sikerült felszabadítani.

A 3. hadosztály 80. dandárja felszabadította Gyetvát, a bal szárny az Ábelfálva-Veres vonalig jutott.

Az 1. dandár 16. gyalogezrede felszabadította Korponát és Selmechányát. A Balassagyarmattól északra levő csoportosítás a Kékkő-Palajta-Csáb vonalat érte el. Érsekújvárról különítményt küldtek ki Tótmegyerig.

7. ábra: Nehéz tüzérség

Június 7

A 6. hadosztály túljutott a franciák által tervezett védelmi vonalon, a különítménye a Tarca völgyében tört előre. A 10. dandár Bódvalenke-Bódvaszilas-Szögliget vonalra vetette vissza az ellenséget. A 6. cseh hadosztály Hernádtól nyugatra részei is visszavonultak.

Az 5. hadosztály 19. gyalogezrede Jószaftónél rendeződött, és Egérszögig tudott előre törni. A 65. dandár bal szárnya két zászlóaljjal átkarolt, Szuhafőn át Aggtelek felé üldözte az ellenséget, erdős, hegyes terepen le is győzte azt. Az 5. munkás ezred egy páncélvonat segítségével felszabadította Tornalját.

A 3. hadosztály jobb szárnyán levő salgótarjáni munkás ezredet a Rima völgyben Zletnónál megállította a 4. cseh dandár. A 39. dandár nem támadott. A 80. dandár estére elérte Nagyszalontát.

Az 1. dandár jobb szárnya továbbra is támadásban volt, a közép és a bal szárny harcban állt a Schuller vezette 7. cseh dandárral. Itt a csapatok a túlerő miatt kénytelenek voltak visszavonulni.

Elmondható, hogy az eredeti célokat sikerült elérni: északon felszabadult Kassa, keleten Sátoraljaújhely. Így megnyílt a lehetőség a tiszántúli átcsoportosításra. A 6. hadosztályt Miskolcra vonták vissza tartalékként, helyére az 1. hadosztály lépett, megkapta a 3. dandár Sátoraljaújhelyen levő részeit is. A III. hadtest alól kivonták az 1. és 6. hadosztályokat, a tiszántúli támadásra a 8. hadosztályt kapta meg. A 10. dandárnak Rozsnyó felé kellett támadnia,

hogy a Sajó völgyben az 5. hadosztályt segítse. A támadás a keleti és középső részen elérte a kitűzött célokat, nyugaton túl is teljesítette az 1. dandár azokat. Az 1. dandárt a 3. hadosztály alárendeltségébe helyezték, hogy Léva környékén a csapatok vezetése egységes legyen, feladatuk Nyitra elfoglalása lett.

Június 8

A 3. dandár Alsómihályi felé támadott. A 6. hadosztály Kassától keletre Magyarbödög tört előre. A hadosztály bal szárnya Tornától keletre állt harcban. A 10. dandár ellenségét a Bodva völgyben bekerítés fenyegette, ezért visszavonult, sikerült elérni Bodvaszilasig.

Az 5. hadosztály 65. dandárja már csak 15 km-re volt Rozsnyótól. A 39. dandár a Rima völgyében Tiszolc felé támadott.

A 3. hadosztály jobb szárnyán a salgótarjáni munkás ezred bevonult Rimakovára. A 80. dandár Zólyomig jutott, azonban az állományt a hegyes terep nagyon kifárasztotta. Különítmény lett kiküldve Ruttkóra, hogy a Kassa-Zsolna vasúti vonalat elvágja. A hadosztály célja Besztercebánya és Körmöcbánya.

Az 1. dandárt folyamatosan támadta a 7. cseh dandár, erősítésként megkapta a 16. gyalogezredet és a 11. gyalogezred két zászlóalját is.

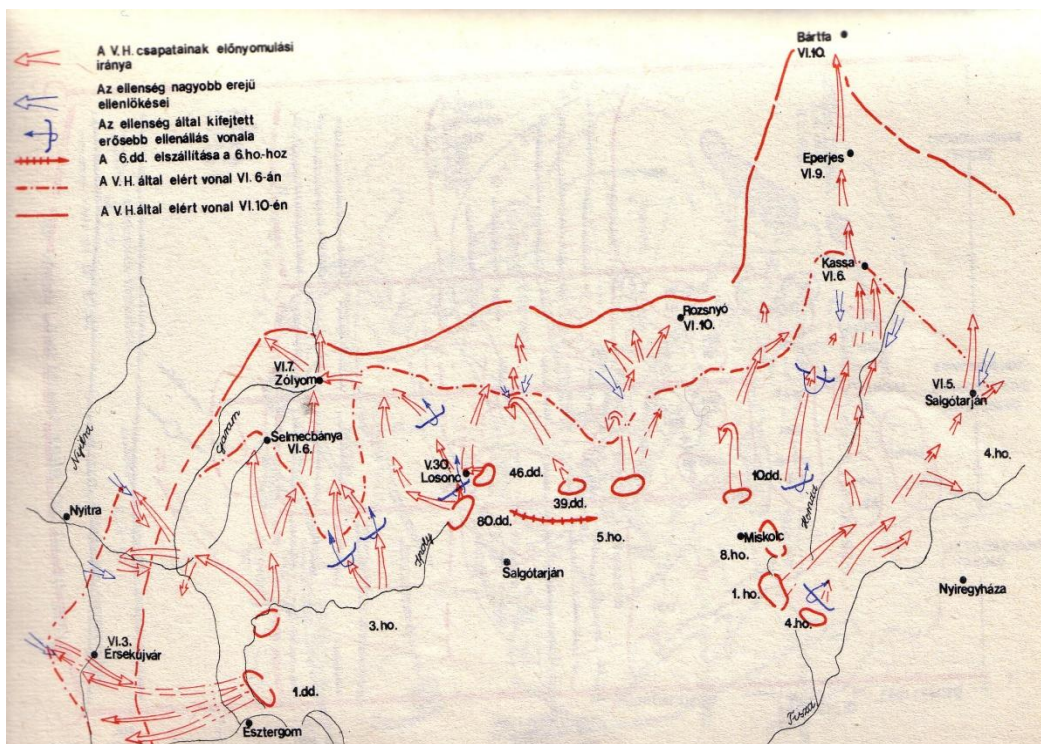
Június 9

A 3. dandár felszabadította Töketeberest és Nagymihályit. A 6. hadosztály kisebb részei megfutamították az ellenséget Eperjestől délnyugatra, mire a városban pánik tört ki, és kiürítették a várost. Az 1. hadosztály 10-re érte el Bártfánál a lengyel határt. A 10. dandár felszabadította Tornát.

Az 5. hadosztály 65. dandárja Rozsnyó felé támadott a szilicei fennsíkon. A dandár másik csoportja a Sajó völgyből közelítette Rozsnyót, másnap érte el a várost. A hadosztály bal szárnya Jolsvát szabadította fel. A 39. dandár Tiszolctól 5km-re délre harcolt, a következő nap vonultak be a csapatok a településre.

A 3. hadosztály egy zászlóalja és egy páncélvonat Körmöcbánya felé indult el, három zászlóalj és két üteg pedig Besztercebánya felé. A többi erőt az Ipolyságra vonják vissza.

Az 1. dandár lévai csoportjának sikerült megállítani a Keiffer dandárt. Az ellenség elfoglalta Kürtöt.

8. ábra: A magyar Vörös Hadsereg északi hadjáratának első 10 napja

További tervek

Az eredeti terv szerint a tiszántúli műveleteket kellett volna megkezdeni. Azonban nem sikerült a csehek döntő megverése, új alternatívák merültek fel. A III. hadtest június 9-én azt javasolta, hogy végleg verjék meg a cseheket. Úgy vélték a románok ellen kevés lenne a hadsereg ereje. A cseheket a Vág völgyéig tervezték üldözni, a műveleteket a Tátrákban folytatták volna.

A Hadseregfőparancsnokság végül elfogadta a tervet, kisebb módosításokkal. Egyet értett azzal, hogy a csehekkel végleg le kell számolni. A koncepció azonban az volt, a Dunától északra támadnak nagyobb erők nyugati irányban, míg a Hernád és a Vág felső folyásának völgyébe visszavonuló ellenséget csak figyelik keletről, csak egy csoport támad Ruttká felé, hogy a Vág völgyét megszerezze.

Ezek a tervek azonban nem valósultak meg, hiszen a politikai hatalom a felszabadított területek feladását adta parancsba. Így a nagy áldozatokat követelő hadjárat eredménye semmivé lett.

A harcászat és hadászat elemzése, a csapatok felépítése

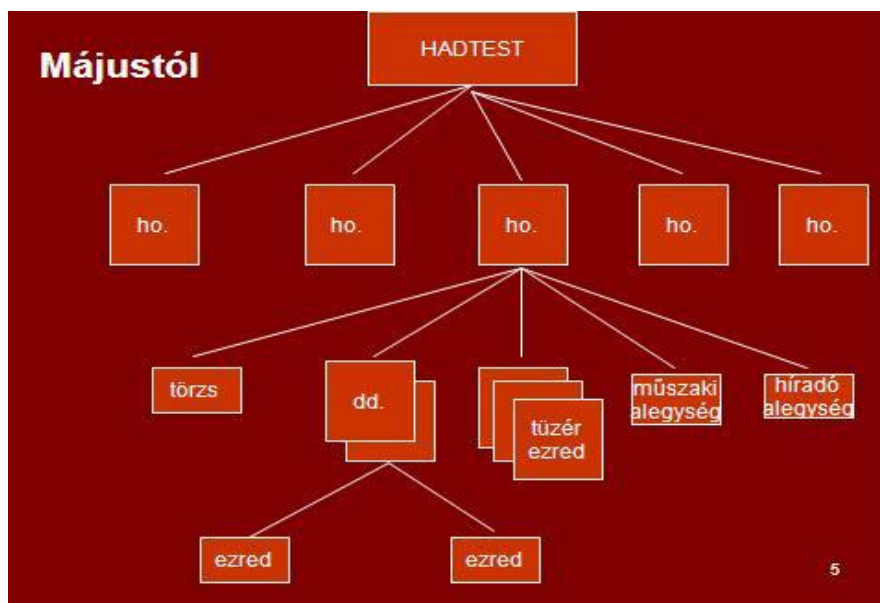
A csapatok struktúrája

A hadsereg struktúrája a májusi átalakítás után kristályosodott ki. Ez után már jelentős változtatás nem történt a hadsereg felépítésében. A legnagyobb egység a hadtest volt. Alá általában 2-4 hadosztály tartozott. Bevett szokás volt, hogy egy adott hadműveletre egy hadtestet jelentősen megerősítenek. Az északi hadjárat során ez a III. hadtest volt. Ide tartozott az 1., a 4. és a 6. hadosztály, valamint az 5. hadosztályból a 10. dandár. Erre a hadtestre várt a fő csapás irányában történő támadás feladata, a legnehezebb feladat.

A hadosztályok 2 dandárból álltak, rendelkeztek hadosztály tüzérséggel, árkászokkal, törzsszel, híradó alegységgel. Ez volt a legmagasabb harcászati egység. Hadtestkötelékben, vagy önállóan is tevékenykedhettek, mint a felvidéki hadjárat alatt az 5. és 3. hadosztály. A hadsereg rugalmasságát mutatja, hogy adott feladatra a hadosztályok dandárokat adtak át egymásnak, hogy a másik harcát segítsék. Május 30-án például a 3. hadosztály megkapta a 46. dandárt a 6. hadosztálytól, hogy az kelet felől karolja át Losoncot, csökkentve a csapataira nehezedő nyomást. Majd másnap már kérték is visszairányítását az eredeti feladatára.

A dandárok két ezredből (6 zászlóalj) álltak, de előfordult 2-7 zászlóaljas dandár is, ez az adott feladattól függött. Itt is előfordult, hogy a dandárok egymásnak zászlóaljakat adtak át, hogy segítsék egymás harcát. A dandárok hadosztály kötelékben harcoltak, azonban sikerrel alkalmaztak önálló dandárokat is, mint az 1. dandárt a front nyugati részén. A dandároknak nem volt önálló tüzérségük (kivétel természetesen az önálló dandár).

Az ezredek 3 zászlóaljból és két ágyús ütegből álltak. Emellett voltak műszaki és távbeszélő alegységeik is. A zászlóaljak feltöltöttsége ritkán volt teljes. A zászlóaljak három lövész és egy géppuskás századból álltak. A századok hivatalosan 150 lövészből álltak, de volt példa 30-80 fős alakulatokra is. Egy géppuskás században 6-8 géppuska volt.

9. ábra: Struktúra

Harcászat

A magyar Vörös hadsereg harcászata alapvetően eltért az első világháborúban alkalmazottól. Ennek számos oka volt. Nem állt rendelkezésre annyi technikai eszköz, mint a megelőző háborúban. Nem volt annyi katona sem, mivel rengeteg ember meghalt, illetve sokan elvi aggályok miatt nem csatlakoztak a Vörös Hadsereghez. Viszont a front mérete meglehetősen nagy volt. Ez több dolgot is eredményezett. Ahhoz, hogy egy adott szakaszon erőfölényt lehessen kialakítani, más frontokról kellett erőket elvonni, így azok rendkívül sebezhetőek lettek. Ezt a kockázatot azonban a siker érdekében vállalni kellett. Azonban az átcsoportosítások után sem alakult ki összefüggő frontvonal, ami azt eredményezte, hogy a csapatok önállóan kellett, hogy tevékenykedjenek, fokozott figyelmet kellett fordítaniuk a szárnyak védelmére. A Vörös Hadsereg harcászata pont erre alapult. Igyekeztek megtalálni az ellenség csapatai közti hézagokat, és a védtelen szárnyakra mérték csapást. Ehhez gyakran kellett felmászniuk a hegyláncokra, hiszen az ellenség a könnyen járható folyóvölgyekben rendelkezett be védelemre. Ez a csapatoktól komoly erőfeszítést igényelt, azonban kevesebb veszteséggel járt, mint egy frontális támadás. Fontos volt a nagy távolságok miatt az, hogy a parancsnok önállóan tudjon dönteni, cselekedni.

A csapatok nemzetiségi összetétele vegyes volt. Különböző társadalmi rétegekből jelentkeztek a hadseregbe: munkások és parasztok alkották a többséget. A fegyelem ahhoz képest, hogy rövid idő állt rendelkezésre az összekovácsoláshoz jó volt. A csapatok felszereltsége vegyes volt. Sok helyen nem állt rendelkezésre elegendő ruha. A parancsnokok kérdése mindig problémás volt. Egyes alakulatoknál úgy választották őket, máshol kinevezték. Ez állandó problémát jelentett, főleg ha képzetlen, de a párthoz hű káder jutott parancsnoki beosztásba. A szakasz illetve század parancsnokok azonban mindig a háborút megjárt katonák közül kerültek

ki. Nehézséget okozott a híradás, harcban csak hírvivő katonát, ritkán ez lovas is lehetett, tudtak alkalmazni, volt példa rá, hogy fel tudták használni a polgári infrastruktúrát (távíró) is. Ez azonban elvélve fordult csak elő.

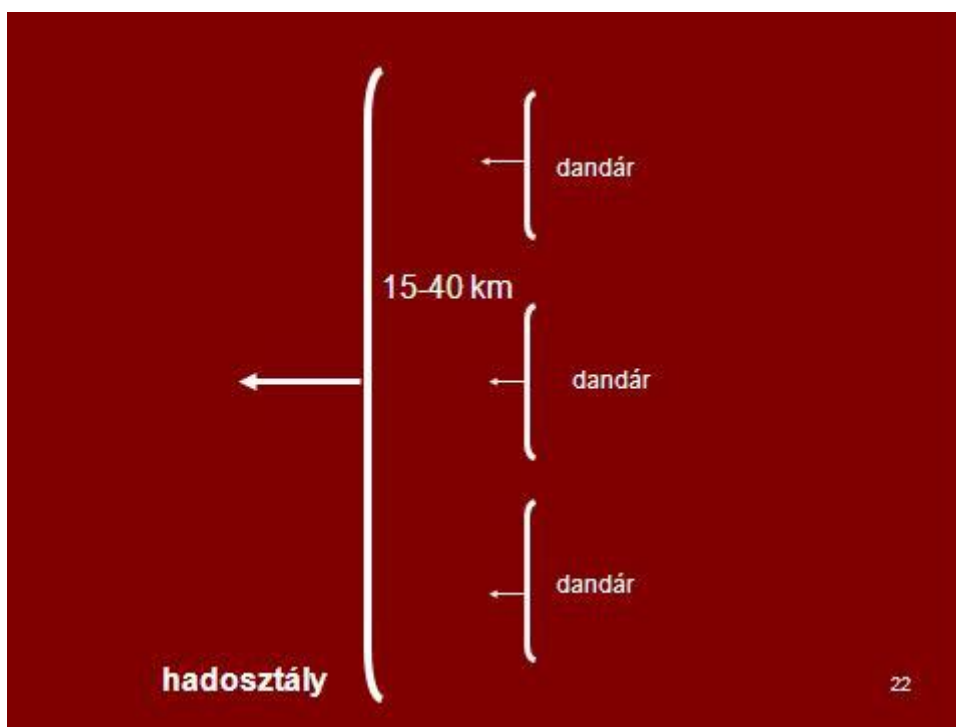
A csapatok kiképzése minden hadseregben nagy jelentőséggel bír. Erre a kevés rendelkezésre álló idő miatt kisebb hangsúlyt fektettek. Rendszerint csak az alapokra jutott idő: sorakozó, harcalakzatok begyakorlása, viszont a politikai „oktatást” nem hagyhatták ki. Segítette a kiképzést az, hogy a katonák többsége már szolgált a világháborúban. A gyári munkás ezredeknél naponta egy órát fordítottak a kiképzésre a munka mellett, ezeken főleg a lövészséget fejlesztették. Az igazi kiképzést a katonák csak a fronton kapták meg.

A csapatok szállítását gépjárművek hiányában vasúton bonyolították le. Ez biztosította a csapatok gyors mozgatásának lehetőségét, hiszen az északi hadjárat területén is a vasúti hálózat sűrű volt. A kötelékek menetüket gyalog hajtották végre, ugyancsak a járművek hiánya miatt. Ilyenkor a zászlóalj rendszerint egy előőrs századot (előre vetett század) küldött ki magából. Ez a század alkalmazott oldal illetve elővédet, amit egy szakasz és egy géppuska jelentett. Az oldalvédekkel az összeköttetést híradó eszközök hiányában összekötő párokkal biztosították. A géppuskák közvetlenül a század parancsnokának voltak alárendelve, ő rendelkezett velük. Utóvédként egy rajt alkalmaztak. Alkalmaztak terep kutatót is a szakasz előtt. A poggyász a menet közepén helyezkedett el. Az előőrs század és a főerő között mintegy fél kilométer volt. A menetet néha ezred kötelékben is végrehajtották. A településeket a főerő beérkezése előtt mindig átkutatták, nehogy lesállításba fussanak bele. A menet közben nem volt elrendelve a zaj és szagálca, a katonák beszélgettek egymással, cigarettáztak menet közben.

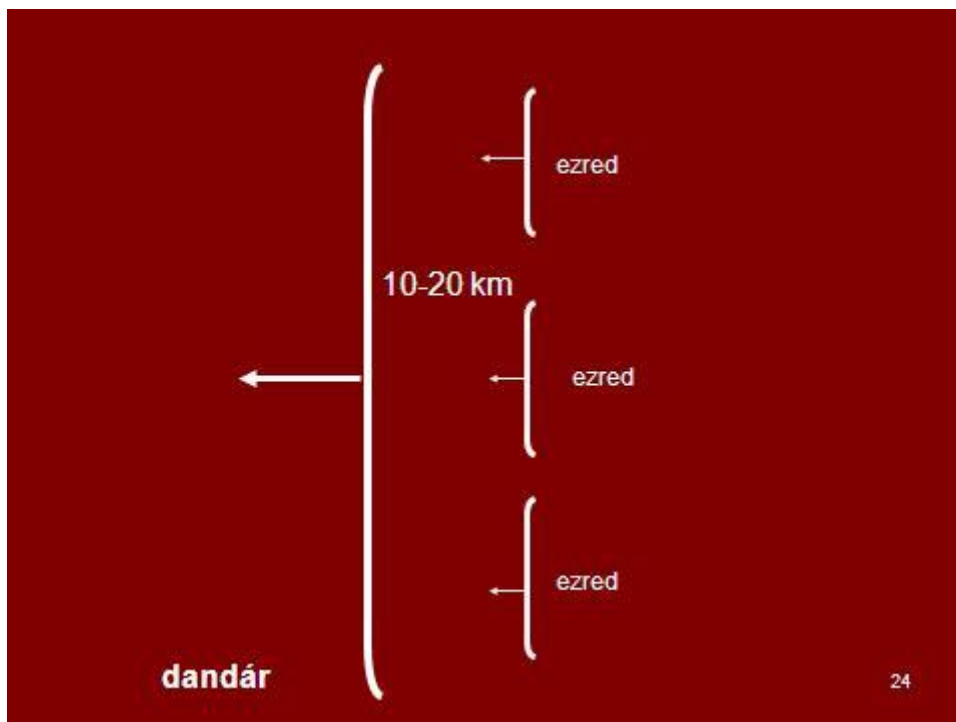
Az északi hadjárat első tíz napjában a Vörös hadsereg ritkán ment át védelembe, azonban a védelemben alkalmazott harcászatról is szeretnék írni. Egy zászlóalj már két lépcsőben rendelkezett be, az első lépcsőben két század helyezkedett el, a harmadik század pedig a második lépcsőben tartalékként szolgált. Előfordult az is, hogy ideiglenesen egy hegycsúcson rendelkezett be egy század védelemre. Ilyenkor körkörös védelmet hoztak létre, a hegycsúcsra helyezték a század géppuskáit, hogy jó kilövésük legyen, ezzel elérték, hogy a védelem lépcsőzve legyen, és biztosítva volt a géppuskák jó kilövése, úgy hogy nem veszélyeztették az egyes harcosokat sem. Csak néhány helyen ástak lövészárkot, ezek nem alkottak összefüggő vonalat, erre az idő rövidsége és a talaj miatt sem volt lehetőség. A lövészek között 12-15 méter távolság volt átlagban. Rajonként két figyelőt alkalmaztak.

A támadásokat az esetek többségében erdő hegyes terepen hajtották végre. Ilyen esetekben igyekeztek a védtelen szárnyakba betörni. és onnan felgöngyölíteni az ellenség védelmét. Egy hegycsúcs elfoglalásához rohamosztagekat szerveztek. Ezek 20-40 fő közti létszámúak voltak. Csak a legszükségesebb felszerelést vitték magukkal. Éjjel kezdték el a hegycsúcs megközelítését rejtve amíg csak lehetséges volt, majd hajnalban indították meg a rohamot tűz és mozgás módszerével. Ilyenkor az egyes lövészek közti távköz 5-10 méter volt, ahogy a terep engedte, majd a megfelelő távolság elérésekor kézigránátot dobtak, és ezután kézitusában üzték ki az ellenséget állásaiból. A magyar Vörös Hadsereg ritkán indított hagyományos frontális támadást. Ennek több oka volt. Az első világháború bebizonyította, hogy ezek nagy veszteséggel járnak, és kevés eredménnyel kecsegtetnek. A hadseregnek nem is állt rendelkezésére ennyi ember. A terep sem követelte meg, hogy ilyen támadásokat indítsanak, hiszen nem voltak nagy kiterjedésű sík területek. Ha mégis erre került a sor, mint Kassa

felszabadításakor, rendszerint erős tűzérségi támogatást nyújtottak a lövész alegységeknek, megkönnyítve ezzel az áttörést. Egy lövész hadosztály támadási sávja 15-40 km között mozgott, és egy lépcsőben támadott, a dandáré 10-20 km között, de már két lépcsőben, az ezred 4-5 km-es sávban és szintén két lépcsőben, a zászlóalj 1-2 kilométeres sávban ugyancsak két lépcsőben támadott. Az ellenség rendszerint az első lépcső és a tartalék közé lőtte záró tűzét, Ezen sakktábla alakzatban a lehető leggyorsabban a gránátok tölcseit kihasználva jutottak át, majd a zárótűzön átjutva rendezték a térközoeket, ezután rajonként mozogtak előre, a rohamot pedig egy időben, közösen hajtották végre. Hevenyészett védelem ellen egy századot két részre osztottak: egy szakasz rohamozott, két szakasz biztosította a tűztámogatást. A rohamozó szakasz egyik raja elérve a rajállásokat védelemre rendezkedett be, biztosított az egyik irányba, míg a másik két raj a másik irányba elkezdte a rajárok megtisztítását, átvizsgálását (ami a támogató csoporttal párhuzamosan helyezkedett el). Eközben folyamatos tűztámogatást nyújtott neki a másik két szakasz. Ha a támogató két szakasz vonalán túlmentek, a két szakasz is átmment az árkokon, így biztosítva a rajárok átvizsgálását.

10. ábra: A hadosztály támadási sávja

11. ábra: Dandár támadási sávja

Hadművelet, hadászat

A magyar Vörös Hadsereg hadászatára az alábbi főbb vonások voltak a jellemzőek: nagyfokú kockázatvállalás, állandó tartalék képzés, merészség, gyorsaság, önállóság. Nem használtak sémákat, eltértek az első világháborúban alkalmazott elvektől. Ezt a taktikát a kis erők nagy térben elvének nevezték. A hadászata jelentősen hasonlított a fent taglalt harcászatra is, tehát kerültek a frontális támadásokat, inkább a szárnyakra mértek csapást.

Hadászat szempontjából fontos kérdés volt, hogy hol indítsanak támadást. Az egyértelmű volt, hogy a Tanácsköztársaság csak akkor maradhatott fent, ha ellentámadásba megy át. Ezt a körülmények is segítették, az északi arcvonal kivételével a frontokon viszonylagos nyugalom volt. Így előállt az a helyzet, hogy egy hadsereg annak ellenére, hogy ellenfelei sokszoros túlerőben vannak támadásba megy át. Viszont nem volt egyértelmű, hogy merre indítsák ezt a támadást. Három front volt: a déli, ahol szerb és francia csapatok voltak, a keleti a Tisza vonalánál, ahol a román csapatok állomásoztak, illetve az északi ahol a cseh csapatok támadtak. A déli fronton nem voltak harcok, mivel a szerbeket lekötötte Fiume kérdése, erőiket oda vonták össze. További előre nyomulásuk nem volt várható, mivel az általuk tervezett területet már elfoglalták. Megtámadásuk az antantot Magyarországot ellen fordította volna, a szerbeket a

franciák is támogatták. A keleti fronton a románok a Tisza vonalán kedvező védelmi állásokat foglaltak el, hídfők hiányában a támadás nagy áldozatokkal járt volna. A csehek voltak a legkevésbé felszereltek és kiképzettek, létszámuk is elmaradt a másik két haderőtől. Emellett a csehek jócskán átlépték a demarkációs vonalat, az ellenük való fellépés mindenképpen jogos. Vita volt arról is, hogy a cseh fronton belül hol induljon meg a támadás. Felmerült a Kisalföldön át Pozsony felé indított támadás terve, azonban ezt elvetették, mivel a csapatoknak nagy távolságot kellett volna megtenni, illetve a Dunántúlt nem tartották teljesen megbízható háttérnek. Véleményem szerint ez a támadás eredményesebb lett volna, mint a Kassa-Eperjes irányú támadás. Előbbi ugyanis a felvidéki cseh csapatokat el lehetett volna vágni Csehországtól, ezzel az amúgy se magas morállal rendelkező csapatokat könnyebben le lehetett volna győzni. A Csallóközben a sík terep miatt a támadás is könnyebb, valamint a magyar többségű lakosság is segített volna. Az sem volt nyilvánvaló, hogy az északi front keleti részén belül merre is induljon a támadás. Stromfeld a Salgótarján-Nyitra irányt javasolta, ezzel tervezte véglegesen megverni a cseheket. A politikai vezetés, és egyes katonai vezetők a Salgótarján-Miskolc-Kassa irányt támogatta. Ebben a térségben állomásozott a hadműveletek miatt a csapatok zöme. Egyúttal el akarták érni, hogy a román és cseh erőket elválasszák egymástól, és sikeres támadás esetén a Tiszát megkerülve a románokra támadva felszabadítsák a Tiszántúlt is. Fontos érv volt még, hogy Kassa területén a vasút hálózat jó volt, ami segítette a csapatok szállítását, és az a tény is, hogy Salgótarján fenyegetettségét mindenképp meg akarták szüntetni gazdasági fontossága miatt. Ezek alapján elmondható, hogy a támadási terv alapvetően jó volt, a sikeres végrehajtása lehetővé teszi mind a csehek kiűzését a Felvidékről, mind a románok kiszorítását a Tiszántúlról.

Fontos jellemzője volt a magyar Vörös Hadseregnek a gyorsaság, az a képesség, amivel reagáltak az újonnan kialakult helyzetre, és a szükséges helyre csapatokat csoportosítottak át. Az északi hadjárat előtt május 11-én a hadsereg zöme a Duna-Tisza közén helyezkedett el a szerb-francia csapatok miatt, majd ugyanezek a csapatok (III. hadtest) május 22-én már az északi demarkációs vonalon álltak, készen arra, hogy harcba vessék őket.

Stromfeld Aurél mindig igyekezett erőfölényt kialakítani, hogy a támadás sikerrel járjon. Ehhez azonban komoly kockázatot kellett vállalnia. A hadsereg 80-90%-át irányította az északi frontra, május 15-én 113 zászlóalj, 84 géppuskás század, 39 különböző fajta üteg állt harcra készen. Ez a szám folyamatosan növekedett. Ennek azonban az volt az ára, hogy a keleti illetve déli fronton csak határ megfigyelésre elegendő csapatok maradtak. E nélkül azonban nem sikerülhetett volna a támadás, a kockázatot vállalni kellett a siker érdekében. Azonban a teljes északi arcvonalon még így sem sikerült kialakítani a döntő erőfölényt. Így az északi fronton belül súlyt képeztek, a fő támadás irányába, a Sátoraljaújhely-Kassa-Rozsnyó irányba. Itt sikerült létrehozni a döntő erőfölényt, a III. hadtest 4., 6. hadosztálya, az 5. hadosztály 10. dandárja és tartalékként az 1. hadosztály támadott ebbe az irányba. A ball szárnyon csak az 1. dandár támadott, azonban ezt a „ferde harcrendet” az ellenség nem vette kellő időben észre, így a Vörös Hadsereg akarata érvényesült.

Nagy hangsúlyt fektettek arra is, hogy mindig álljon rendelkezésre tartalék. Stromfeld nagyon nehezen adta ki a kezéből a tartalékait, azonban ha ezt meg is tette, mindig gondoskodott arról, hogy új álljon a rendelkezésére. Erre példa, hogy miután az 1. hadosztályt harcba vetette, rendelkezett, hogy a 8. hadosztály legyen az új tartalék. A fő erő kifejtés irányában ilyen volt az 1. hadosztály. A tartalékok mindig Stromfeld alá tartoztak, csak az ő engedélyével lehetett

azokat bevetni. Hasonló képen rendelkezett a páncélvonatokról is, amelyek mobilitásuk és viszonylag nagy tűzerejük miatt rendkívül hasznosak voltak. Azzal, hogy a tartalékait folyamatosan vetette be, Stromfeld elérte, hogy ereje a támadás egész ideje alatt nemhogy csökkent volna, hanem folyamatosan nőtt! Míg május 15-én 113 zászlóalj, 84 géppuskás század, 14 ágyús üteg, 2 hegyi ágyús üteg, 20 tarackos üteg, 3 páncéltörő üteg, 16 műszaki szakasz állt rendelkezésére az északi fronton, június 15-re már 168 zászlóalj, 127 géppuskás század, 25 ágyús üteg, 7 hegyi ágyús üteg, 37 tarackos üteg, 13 nehéz üteg volt a fronton. Ez mindenképp elismerésre méltó teljesítmény. Ez is biztosította a hadjárat sikerét.

A manőverek széles skálája került alkalmazásra a hadjárat első 10 napjában. A harcászati szinthez hasonlóan itt is kerülték az első világháborúban alkalmazottakat. Előszórával mérték csapást a szárnyakra, gyakran alkalmaztak egy illetve két oldali átkarolást (Losonc felszabadítása). Frontális támadásra csak Kassa elfoglalásakor került sor, azonban itt biztosították a szükséges tűzérségi támogatást ehhez a művelethez. Az egységek, alegységek rendszerint önállóan folytatták harcukat a terep miatt, a szomszédoktól közvetlen támogatást nem várhattak. Azonban a hadsereg vezetése felismerte a kulcs fontosságú pontokat, amiket ha elfoglalt, az ellenség kénytelen volt a bekerítés elől kivonni csapatait. Ezzel az alegységek egymásnak képesek voltak közvetett támogatást nyújtani, képesek voltak elérni azt, hogy az ellenség harc nélkül legyen kénytelen feladni területeket.

Az északi hadjárat során bevett szokás volt a különítmények alkalmazása. Ezek feladata általában a felderítés volt, míg a zöm az előző nap elfoglalt térségben helyezkedett el. Megpróbálták kipuhatolni az ellenség erejét, gyenge pontjait. Gyakran előfordult, hogy az ilyen különítmények megjelenése az ellenségből pánikot váltott ki, és nem egy esetben harc nélkül feladta az adott települést (Eperjes június 9.). A különítmények kialakításakor nem ragaszkodtak a megszokott szervezeti formákhoz, mindig az adott feladathoz állították össze az alegységet. Rendszerint 1-2 zászlóalj géppuskákkal és páncélvonatokkal megerősítve alkotott egy ilyen alkalmi köteléket.

Az első dandár külön figyelmet érdemel a hadjárat során. Az Ipolyságról indultak ki, és sikerült 10 nap alatt visszafoglalni Lévát, Selmecbányát, Érsekújvárt, előretörni a Garam vonaláig. Mindezt túlerő ellenében vitték véghez. Az ellenséget részenként támadták meg, sikerült elérniük azt, hogy az ellenség nem tudta megállapítani a pontos helyzetüket és erejüket. A folyamatos „pofozástól” pedig folyamatosan szorultak egyre hátrébb. A dandáron belül több önálló csoportot hoztak létre, melyek önálló feladatot kaptak. Itt is megmutatkozik, hogy az egyes alegységek parancsnokai nagyfokú önállóságot élveztek, szükségük volt kezdeményezőkézségre és kockázatot kellett vállalniuk.

Bár az északi hadjárat első 10 napján nem került sor tartósan védekezésre, mindenképpen szükségesnek tartom megemlíteni a magyar Vörös Hadsereg védelemről alkotott elképzeléseit. Ha röviden kellene összefoglalni a következő elvet vallották: a legjobb védekezés a támadás. Az áprilisi és májusi harcok során felismerték, hogy a világháborúban megszokott állásharchoz sem elegendő ember, sem elegendő technika nem áll rendelkezésre, valamint a katonák kiképzettsége és fegyelme sem tette lehetővé a védelem ezen fajtáját. Ezután a peremvonalon csak a megfigyeléshez szükséges erőket helyeztek el, és a mélységben állomásoztatták a főerőket, akik amint az ellenség áttörtre a peremvonalat ellentámadásba mentek át, és az ellenlökéssel állították

vissza az eredeti helyzetet. Ez az aktív védelem hatásosnak bizonyult, ez felelt meg leginkább egy újonnan felállított hadseregnek.

Következtetések levonása, összegzés

Az előbbi részekben leírtam az északi hadjárat első 10 napjának főbb eseményeit, majd elemeztem a magyar Vörös Hadsereg harcászataát illetve hadászataát. Ezekből az adatokat szeretnék következtetéseket levonni, összehasonlítani az akkori állapotokat a mostaniakkal, és ezekből szeretnék következtetéseket levonni.

Struktúra

A két szervezet struktúráját összehasonlítva kérdésesnek tűnik, hogy a mai Magyar Honvédség képes lenne e hasonló gyorsasággal átszervezni a struktúráját. Gondolok itt arra, hogy egy adott feladatra képes lenne e új harci csoportot létre hozni, mint például a III. hadtest megerősítése pár nap alatt. Az mindenképp a mai hadsereg javára írandó, hogy a dandárokhoz már szervezet szerint is tartozik egy tüzér osztály. Ez a dandár önállóságát nagyban növeli. Az azonban, hogy ez a tüzérség nem önjáró, nagy problémák elé állítja a fegyvernemet. A vontatott tüzérség így is lassabb a lövész alakulatoknál, ez az elmaradás erdő hegyes terepen csak fokozódni fog. Így a harc sikeres megvívása mindenképp nehezebb.

Harcászat

A csapatok szállítása ma is komoly problémát jelentene. Szerintem erősen kérdéses, hogy ma a vasút képes lenne e akár olyan gyorsan szállítani a csapatokat, mint azt 1919-ben tette. Ez pedig kulcs fontosságú kérdés egy hagyományos háború megvívásánál. E miatt ezt a szállítási formát mindenképp fenn kell tartani, fejleszteni kell.

Erdős hegyes terepen kiemelt szerepe van egy menet során a menet biztosításnak. Ezt a Vörös Hadsereg katonái felismerték, fokozott figyelmet fordítottak rá. Ma is nagyon fontos az oldal illetve utóvédek alkalmazása. Ezeket minden menetnél alkalmazni kell, hiszen ha erdős hegyes terepen hajtják végre a menetet a látótávolság jelentős mértékben csökken. A veszélyes területeket (erdők bejárata, mélyutak, szorosok) a főerő előtt minden esetben át kell vizsgálni. Szintén hasonló módon kell eljárni a településeken való áthaladás előtt is. Az egy eldöntendő kérdés, hogy menet során a kollektív fegyverek (géppuskák)be legyenek e osztva a rajokba,

vagy közvetlenül a szakaszparancsnok rendelkezzen e velük. Ezeket nem csak hagyományos háborúkban lehet alkalmazni, hanem bármilyen más művelet során. Ezzel elérhető, hogy az ellenség ne tudja meglepni az adott alegységet, ne hajthasson végre ellene lesállást.

Támadáskor mindenképp kerülni kell a frontális támadást, nincs értelme a széles arcvonalon megindított támadásnak. A felderítésnek meg kell találnia az ellenség hézagait, és a lövész csapatoknak ezekbe a hézagokba kell betörniük. Fontos még a rohamosztagok alkalmazása is. Nem kell a teljes állományt igénybe venni a támadás első fázisában, elég ha egy 20 emberből álló csoport kezdi el az ellenség megközelítését rejtve az ellenség szárnyában, majd miután bejutott, csak utána támadna a főerő. Ma is alkalmazható a már leírt módszer a hevenyészett védelem megtisztítására (egy szakasz átvizsgálja a rajállásokat, kettő biztosít).

Harcászati szinten a védelmet ma már nem kell olyan mélységben kiépíteni, mint ahogy azt az első világháborúban tették, fontosabb a csapatok mozgékonytását biztosítani. Passzív védelmet ma csak kulcs fontosságú helyeknél (szorosok, hidak, közlekedési csomópontok) érdemes kialakítani.

Hadászat

A magyar Vörös Hadsereg felvidéki hadjárata a mai korra is ad számos útmutatást a hadászat terén is. Ebben a részben ezeket szeretném felsorolni

A hadseregnek folyamatosan kell rendelkeznie tartalékkal, ha elhasználta ma is gondoskodni kell újabb létrehozásáról. Fontos a tartalékok időbeni bevetése, észre kell venni azt a helyzetet, amikor nem lehet tovább halogatni a bevetésüket. Ekkor a lehető leggyorsabban kell harcba vetni őket. Fontos az is, hogy ne kisebb csoportokban legyen felhasználva a tartalék.

Támadásnál fontos alkalmazni a lehető legtöbb manővert. Kerülni kell a frontális támadást, hiszen az jár a legtöbb veszteséggel. Kiemelt fontosságú a szárnyak megtalálása, az azokba való betörés, és a szárnyak felgöngyölítése. A szárnyak, hézagok felderítésében a felderítő szakcsapatok mellett fontos szerepe van a különítményeknek, rohamosztagoknak. Miután ezek a kisebb alegységek felderítették ezeket. és betörték a hézagokba, követheti őket a főerő is, kiaknázva a kedvező helyzetet. Ezért is fontos a különítmények alkalmazása a támadó harc megvívása során.

A védelemben mindenképpen kerülni kell a passzív, kordonszerű védelmet. Erre az ország határainak hossza, és a csapatok számának kedvezőtlen aránya miatt van szükség. A védelmi sávban csupán a megfigyeléshez szükséges erőket kell elhelyezni. A főerőket összevonva kell alkalmazni a mögöttes területeken, hogy a betört ellenséget ellenlökéssel állítsa meg. Itt rendkívül fontos a főerők megfelelő elhelyezése. Biztosítani kell azt, hogy mire a főerő találkozik a betört ellenséggel, már a főerő szétbontakozzon, így teljes erejével tudja pusztítani az ellenséget egy találkozóharc során.

Úgy vélem hogy a fent leírtak a legfőbb tanulságai a magyar Vörös Hadsereg felvidéki hadjáratának. Nagyon fontos szerintem, hogy ezeket a nagy véráldozatok árán megszerzett tapasztalatokat ne hagyjuk elveszni, és mindig az aktuális kor harcászatához, hadászatához

felhasználjuk, hogy a mostani hadseregnek ne kelljen újra véres harcokban megszereznie ezeket a tapasztalatokat.

Felhasznált Irodalom

- Hetés Tibor: Stromfeld Aurél Bp. 1978, Zrínyi Kiadó
Stromfeld Aurél Válogatott Írásai Bp. 1959, Zrínyi Kiadó
Liptai Ervin: A magyar Vörös Hadsereg harcai 1919, Bp. 1960, Zrínyi Kiadó
Hetés Tibor: A magyar Vörös Hadsereg 1919/ Válogatott dokumentumok/, Bp. 1959, Kossuth Kiadó
Gömbös Gyula: Egy magyar vezérkari feljegyzései a forradalomról és ellenforradalomról, Bp. 1920
Landler Jenő: A Vörös Hadsereg diadalma útja és bomlása, Új Március 1926 3-4. sz.
A magyar Honvédség 1848-1989 Egyetemi Tankönyv I. kötet, Bp. 2004
egykisfoldrajz.freeiz.com/Szlovakia.html#SzlFelszin
mek.niif.hu/adatbazis/pallas.htm
Hadtörténelmi Közlemények:
Kornis Pál: A magyar Vörös Hadsereg felvidéki hadműveleteinek néhány kérdése, 1954, 1.sz.
Fedorov Alexander Vasziljevics: Orosz katonák részvétele a Tanácsköztársaság védelmében /1919/, 1955, 3-4. sz.
Derkovics Jenő: A magyar Vörös Hadsereg gyári munkás ezredek szervezése, 1955, 3-4. sz.
Liptai Ervin: A Tanácsköztársaság katonai stratégiájának néhány kérdése, 1959 1.sz.
Mayer Vilmos: A magyar Vörös Hadsereg 46. gyalogezred III. zászlóalj 10. századának a Magyar Tanácsköztársaság északi hadjáratának harcaiban 1959. 1.sz.
Tölgyesi Lajos: Egy munkás ezred történetéből 1959. 1.sz.
A magyar Vörös Hadsereg diadalmenete 1919 május 30-június 10. 1959. 1.sz.
Dömötör Gergely: A 3. vörös hadosztály Losonc felszabadításáért folytatott harctevékenysége 1919 május 25-31 1959. 2.sz.
Hetés Tibor: Stromfeld Aurél világháborús portréjához 1965. 3.sz.
Mautz János: Harcban a páncélvonat ellen 1968 1.sz.

Ábrák

4. ábra saját készítésű
további ábrák Horváth Csaba alezredes előadásából

Tartalom

Bevezetés:	2
Előzmények:	3
Katonaföldrajzi bemutatás:	6
A hadjárat első tíz napjának lefolyása:	10

A harcászat és hadászat elemzése, a csapatok felépítése:	17
Következtetések levonása:	22
Felhasznált irodalom :	24
Tartalom :	25